

U-8

2010

ԽՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Յ. ԳԸԼԸՃԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

16277

Մ. ՍԵՊՈՒԶ

ՆՈՐ ԾԱՂԿԵՓՈՒՆՁ

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ

ԼԱՅ ՅԸՈՅ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

« Խօսեցէք տղոց իրենց լեզուով,
ու պիտի հասկնան: »

2002

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Օ. ԱՐՋՈՒՄԱՆ

1910

491.99-8

Ս-40

Մ. ՍԵՊՈՒՀ

ՆՈՐ ԾԱՂԿԵՓՈՒՆՁ

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒԻ

ԼԱՅ ՏՂՈՅ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

« Խօսեցէք տղոց իրենց լեզուով,
ու պիտի հասկնան: »

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԳՐԱՏՈՒՆ Յ. ԳԸԼԸՃԵԱՆ

1910

ՏՊԱՐԱՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Օ. ԱՐԶՈՒՄԱՆ

№ 27

93604-ԱՂ

1704-2002

Ծաւեր այն կարծիքը ունին թէ դասագիրքը երկրորդական տեղ կը բռնէ, երբ ուսուցիչը կարող է, ու աշխատանքէ չի փախչիր:

Բայց երբ նկատի առնենք տղոց տարիքը, ծանօթութիւններու աստիճանը, ու հասկնալու կարողութիւնը, պիտի տեսնենք որ պարագաներ կան, ուր դասագիրքը, չըսելու համար ամէն ինչ, գո՛նէ ամենամեծ օժանդակն է ուսուցչին

Պզտիկ տղոց համար, որոնք նոր սկսած են կարդալ, որքան Ուսուցիչներ շուտած մնացած են, չի կարենալով ընտրութիւնը ընել գիրքի մը, որ խօսէր տղոց «իրենց լեզուով»:

«Տղոց խօսիչ իրենց լեզուով»․ անս միակ ծրագիրս որուն հետեւեցայ, երբ Դըլլանտէն բարեկամիս առաջարկին վրայ ձեռնարկեցի այս պզտիկ «Ծաղկեփունջ»ը շինել—: Եւ երբ այդ ծրագիրով ճամբայ ելայ, վստահ էի թէ իմ «Ծաղկեփունջ»ս զգալի առաւելութիւններ պիտի ունենար իր նմաններուն վրայ:

Ուսուցիչներուն կ'իյնայ պզտիկ բարդացութիւնով մը համոզուիլ թէ որքան դիւրացուցած էմ իրենց աշխատութիւնը ու որքան հաճելի ընծայած ընթերցանութեան դասը:

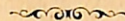
Ինքս ալ նեղուած աշակերտներու ձեռք դրուած անյարմար գիրքերէ, ներքին գոհունակութիւնով մըն է որ այսօր հրապարակ կը հանեն այս «Ծաղկեփունջ»ը որ մաս պիտի կազմէ, հետզհետէ յոյս տեսնելիք ուրիշ հաստիքներով ալ, ընթերցանութեան ամբողջական Դասընթացքի մը:

Մ. ՍԵՊՈՒՆ

ՆՈՐ ԾԱՂԿԵՓՈՒՆԶ

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵՋՈՒԻ

ՀԱՅ ՏՂՈՅ

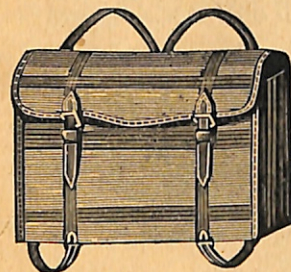

Ի. ՆՈՐ ՊԱՅՈՒՍԱԿԸ

Իրիկունը, երբ խանութէն
տուն դարձաւ, հայրիկը նոր պա-
յուսակ մը բերած էր Արամին:

Ճաշէն ետքը, հայրիկը քովը
կանչեց Արամը,
ու ըսաւ անոր:

— Տղա՛ս, ար-
ձակուրդը վեր-
ջացաւ, վաղը սի-
տի սկսիս նորէն
դպրոց երթալ. նայէ՛, քեզի նոր
պայուսակ մը առի որ գիրքերդ

մէջը դնես դպրոց գացած ա-
տենդ :

Արամ գնաց գրքերը բերաւ ,
տետրակներն ալ , մատիտն ալ ,
քարէ-տախտակն ալ , պայուսակը
դրաւ ամէնքը , ու քիչ մը ետքը
հայրիկին ու մայրիկին գիշեր բա-
րի ըսելով գնաց պառկեցաւ :

Արամ շատ ուրախ էր , որով-
հետեւ յաջորդ օրը դպրոց պիտի
երթար :

2. ԴՊՐՈՅԸ

Առտուն կանուխ ելաւ Արամ ,
երեսը ու ձեռքերը լուաց , մազե-
րը սանտրեց ու հագաւ իր լա-
թերը :

Հաց ու պանիրով նախաճաշ
մը ըրաւ , մայրիկին ձեռքը համ-

բուրեց ու ճամբայ ելաւ դպրոց
երթալու :

Փողոցին մէջ տեսաւ իրենց
դրացի պզտիկ Աշոտը . ան ալ
դպրոց կ'երթար :

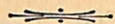
Արամ ու Աշոտ իրարու հետ
խօսելով խնդալով շիտակ դպրոց
գացին , առանց կենալու կամ խա-
ղալու փողոցին մէջ , չար տղոց
պէս :

Դպրոցը շատ հեռու չէր , ու
քիչ մը ետքը հոն հասան :

Ուրիշ շատ տղաք ալ դպրոց
կուգային :

3. ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՍԸ

Երբոր վարժապետը դասարանէն ներս մտաւ, տղաքը բոլորը ոտքի ելան, առանց աղմուկ հանելու:

— Նստեցէ՛ք տղաքս, ըստ վարժապետը խնդալով. ի՛նչ աղւոր օր է այսօր. երկու ամիս կ'ընէ գիրար տեսած չէինք, այսօր նորէն իրար գտանք, մէկտեղ պիտի աշխատինք, ես շատ ուրախ եմ, դու՞ք:

— Մենք ալ, ըսին աշակերտները մէկ բերան:

— Ես գիտեմ որ դուք ամէնքըդ ալ բարի աշակերտներ էք, ու մտիկ կ'ընէք ձեզի ըսուած խօսքերը: Այսօր քանի մը խրատներ պիտի տամ ձեզի:

Բարի դպրոցականը ժամանակին կուգայ դպրոց, իր գիրքերն ու տետրակները տունը չի մոռնար, դասարանին մէջ առանց

ձայն հանելու իր դասը կը սորվի, և եթէ չգիտցած բան մը ունենայ, կուգայ վարժապետին կը հարցնէ:

Բարի դպրոցականին վրան-գը-
լուխը մաքուր կ'ըլլայ, եղունգնե-
րը կտրուած ու մաքուր, ու մա-
զերը սանտրուած ։

Բարի դպրոցականը մաքուր կը
պահէ իր գիրքերն ու տետրակ-
ները, ու շուտ չի հինցներ զա-
նոնք ։

Բարի դպրոցականը չի կորսըն-
ցներ իր մատիտը, գրիչը ու բո-
լոր իրեն պէտք եղած բաները ։

Տղա՛ք, այս խրատներս մի
մոռնաք ։

4. ԴՊՐՈՑԸ

Ի՞նչ աղուոր է դպրոց երթալ,
Խաղալ, երգել, գրել կարդալ ։
Դեռ պզտիկ եմ, բայց շարունակ,
Դաս սորվելու ունիմ փափաք ։

Շատ դիւրին չէ, դասըս, իրաւ,
Բայց վարժապետս այնպէս մ'ըրաւ,
Անանկ աղուոր մը հասկըցուց,
Որ սորվեցայ զայն հիմակուց ։

Ան ալ նըման է հայրիկիս,
Կը խրատէ, կը կըրթէ զիս,
Կ'ուզեմ հօր պէս սիրել զինքն ալ,
Տուած դասերը չի մոռնալ ։

5. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սորվեցե՛ք հետեւեալ բառերուն ուղ-
ղագրութիւնը:

Գիրք, հաց, թռուցիկ, հոլ,
մեղր, գրիչ, գընդակ, կաղամար,
ապուխտ, մածուն, տետրակ, վէգ,
թուղթ, հաւկիթ, սուլիչ, քա-
նակ, սրանիք, մեղան, երչիկ, մա-
տիա, շրջանակ, գրչածայր:

Այս բառերուն մեջե՛ն գտեցե՛ք:

1. Դպրոցական առարկաները:
2. Ուտելիքները:
3. Խաղալիկները:

6. ԻՐԻԿՈՒՆ

Կէս օրը անցաւ, տղաք քանի-
մը դաս առին, քիչ մը երգ եր-
գեցին, հիմակ ալ սրայուսակնին
կը սրատրաստեն, ինչու որ պիտի
արձակուին:

Ալ իրիկուն եղաւ, քիչ մը ետ-
քը մութ պիտի ըլլայ:

Ամէն մարդ իր աշխատութիւ-
նը կը վերջացնէ, խանութսրան-
ները կը գոցեն իրենց խանութ-
ները, ու տունին ճամբան ձեռք
կ'առնեն:

Յօրեկը մարդիկ կ'աշխատին,
կը յօգնին, իսկ գիշերը կը հան-
գըստանան քնանալով:

Պզտիկ տղաք, իրիկունները
ճաշէն ետքը շուտ մը սրտկելով
քնանալու են:

7. ԱՐԵՒ ՈՒ ԼՈՒՍԻՆ

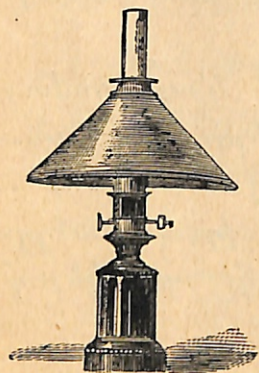
Արեւը, կրակէ շատ մեծ գունատ մըն է, որ մեզմէ շատ հեռուն ըլլալուն պատիկ կըր պնակի մը պէս կ'երեւայ:

Արեւը կը տաքցնէ մեզի, ու անոր տաքութիւնովն է որ հունտերը կը ծլին ու դուրս կ'ելլեն հողին մէջէն, թուփ կամ ծառ ըլլալու համար:

Արեւը մեզի լոյս կուտայ:

Իրիկունը, երբ արեւը մարը մանէ, ալ մութ կ'ըլլայ. այն ատեն ալ լուսինը կ'ելլէ:

Լուսինը արեւէն շատ պզտիկ է, ու լոյսն ալ քիչ է. անոր համար մարդիկ գիշերը

լամբար կամ մոմ կը վառեն, մութը չի մնալու համար:

8. ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Մէկ քոյր ունինք և մէկ եղբայր, Որոնք կ'ապրին երկինքի մէջ.

Առաւօտուն մէկը ծնի,
Իրիկունը բայց կը մեռնի.
Քիչ մը ետքը միւսը ծնի,
Առաւօտուն ալ աս մեռնի:

9. ԱՌԱՒՕՏ

Երբ ալ գիշերը լմնալու մօտ է, արագալոյնները կը սկսին երգել, կուկուլիկ կոչ:

Կամաց կամաց կը լուսնայ, հե-
ռուէն, լեռներուն ետեւէն, ա-
րեւը կ'երեւայ:

Թռչունները երգելով ճիւղէ
ճիւղ կը ցատկեն ու մեղուները
բզզալով ծաղիկէ ծաղիկ կ'երթան
մեղր հաւաքելու:

Հովիւը ոչխարները դաշտ կը
տանի արածելու. ու երկրագործն
սլ եզներովը արտը կ'երթայ աշ-
խատելու:

Ամէն մարդ խանութ կ'երթայ,
դպրոցականները պայուսակնին ա-
ռած ցատկրտելով դպրոց կ'եր-
թան:

Միայն ծոյլ տղան է որ տա-
կաւին կը քնանայ:

10. Ա Ռ Տ Ո Ւ

«Կուկուլիկ՛ւ, կուկուլիկ՛ւ»,
Կ'երգէ աքլորն առտու կանուխ,
«Կուկուլիկու, կուկուլիկ՛ւ»,
Ելէք տղաք, կանուխ կանուխ:

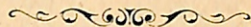
1704-2002
Արեւն ահա կը փալիւլայ,
Զորս դին ամէն բան կ'արթննայ,
Կը մայէ գառը, մէ', մէ', մէ',
Մօտի դաշտը արծիւ կ'երթայ:

Ոստոստելով ճիւղէ ճիւղ
Ճիւ, ճիւ, ճիւ, կ'երգէ թռչնիկ,
Կը հաւաքէ խոտ, յարդ ու շիւղ,
Իր ձագերուն շինէ բունիկ:

Դէ՛հ, արթնցէք, պզտիկ տղաք,
Հնչեց զանգակը՝ տա՛ն, տա՛ն,
տա՛ն,

Ձեր դասերէն ետ մի մնաք,
Շուտ սկսէք աշխատութեան:

II. ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

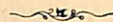
Ի՞նչ յսել է

Պայուսակ, գունատ, կունտ,
Հունտ, թուփ, լամբար, աքաղաղ,
մեղու, հովիւ, ոչխար, եղ, աքլոր,
մայել, բզզալ, գառ, դաշտ, արտ,
արծել կամ արածել, ոստոստել,
հանելուկ, բունիկ, հաւաքել, յարդ:

Սորվեցե՛ք այս բառերուն ուղղագ-
րութիւնը:

12. ՓՈՒՆՁԸ

Հայրիկը քիչ մը կանուխ եկաւ
այն իրիկունը:

— Եկուր հետս, ըսաւ Արամին,
պարտէզ երթանք ու փունջ մը
չինենք:

Արամէնց պարտէզը բաւական
մեծ էր, հոն շատ մը պտղատու
ծառեր ու անուշահոտ ծաղիկներ
կային:

Հայրիկը ծաղիկներուն ածու-
ները ջրեց ցնցուղով, յետոյ ծա-
ռերուն քով բուսած անպիտան
խոտերը փրցուց նետեց:

Շատ մը գեղեցիկ ծաղիկներ
փրցուց, քով քովի բերաւ կապեց,
ու Արամին տուաւ որ մայրիկին

տայ, ինչու որ մայրիկին անունն էր
այն օրը:

Երբ Արամ փունջը մայրիկին
տուաւ, մայրիկը շատ գոհ մնաց,
ձակտէն համբուրեց Արամը, ու
անոր պատկերազարդ Նոր Ծաղ-
կեփունջ գիրք մը տուաւ:

Պատկերք՝ այս պատկերներ

13. ԾԱՌԵՐԸ

Ծառերը շատ օգտակար են
մեզի:

Երբ արեւը շատ տաք ըլլայ,
կ'երթանք ծառերուն շուքին մէջ
կը նստինք:

Կան ծառեր որոնք գեղեցիկ
ծաղիկներ կը բանան, ու համով
պտուղներ կուտան մեզի:

Հասուն պտուղները ուտելով
մարդ հիւանդ չըլլար:

Կան ծառեր ալ, որոնք ուրիշ
օգուտներ ունին: Անոնց փայտե-
րով ածուխ կը շինենք, կամ վա-
ռարաններու մէջ կը վառենք ձմե-
ռը, ցուրտէն չի մսելու համար:

Իսկ մեր տուներուն դուռները,
առաստաղները, տախտակամած-
ները կը շինուին այդ խոշոր ծա-
ռերէն, որոնք լեռներու վրայ կը
բուսնին, կամ անտառներու մէջ:

ՀՐԱՀԱՆԳ

Ծառերը ի՞նչ օգուտ ունին,
ածուխը ինչո՞վ կը շինեն. անտառ
ի՞նչ բանի կ'ըսուի. ի՞նչ ըսել է
առաստաղ, տախտակամած, վա-
ռարան:

14. ՆԱՅ

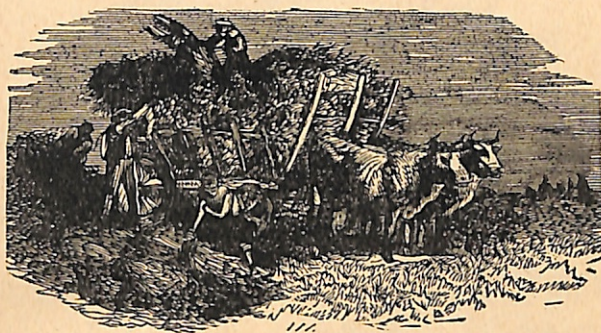

Մեր ամէն օրուան կերած հացը
կը շինեն ցորենէն :

Ցորենին հատիկները ջաղացք
կը դրկեն, հոն ցորենը փոշի կը-

նեն, ու այն ատեն ալիւր կ'ըլ-
լայ :

Ալիւրը ջուրով կը խառնեն,
մէջը քիչ մը աղ կը դնեն, ու ա-
տեն մը այսպէս ձգելէ ետքը,
սղաթիկ կըրը գունտեր շինելով
փուռին մէջ կ'եփեն, կ'ըլլայ
հաց :

Փուռէն նոր ելած տաք հացը
ուտելը վնասակար է :

Կան մարդիկ որ հացը կը շի-
նեն դարիով, հաճարով, կամ ե-
զիպտացորենով :

Ասոնք ալ ցորենին պէս են,
բայց անոր չափ համով չեն:

15. ՆՐԱՆԱՆԳ

1⁶ և 2⁶ ըսել է

Փռնը, ցընցուղ, պտղատու,
անուշահոտ, անպիտան, ամառ,
պատկերազարդ, ջաղացք, փուռ,
վնասակար:

17. ԲԱՆՋԱՐԵՂԷՆ

Մենք միայն հաց կամ պտուղ
չենք ուտեր, բանջարեղէն ալ կ'ու-
տենք:

Պարտիզպանը կը ցանէ դդուս,
լուբիա, կաղամբ, չոլգամ, կան-
կար, ամէն օր կը ջրէ զանոնք, և
երբ հասունանան, կողովի մը մէջ
լեցնելով փողոցները կը պտտի ծա-
խելու համար:

Մայրիկը այդ բանջարեղէնները
կը լուայ, կը մաքրէ, ու կ'եփէ
միտով կամ ձէլթով:

Բանջարեղէնները շատ օգտա-
կար են մարդուս:

18. ՀՐԱՀԱՆԳ

Մեխակ. կեռասենի. բողկ. դեղ-
 ձի. ճակնդեղ. յասմիկ. սոխ. խնձո-
 րենի. վարդ. գետնախնձոր. թթե-
 նի. մանուշակ. բարտի. սալորենի.
 սիսեռ. սմբուլ. մայրի. հազար.
 նշենի. կանկար. կոտեմ. շուշան.
 նոճի. արմաւենի. բակլայ. տանձի.
 արեւածաղիկ. կաղնի. ընկուզենի.
 ձիթենի:

Սորվեցե՛ք այս բաներուն ուղղագրու-
 թիւնը:

1. Զատեցե՛ք ասոնց մէջէն ծաղիկները
2. » » » բանջարեղէնները
3. » » » պտղատու ծառերը
4. » » » անտառի մէջ բուս-
 նող ծառերը:

19. ԶԱՐ ԿԱՏՈՒՆ

— Հայրի՛կ, մեր կատուն չեմ սի-
 րեր ես, նայէ՛ ի՞նչ ըրաւ ձեռքս,
 ըսաւ Արամ ձեռքը ցուցնելով
 հայրիկին:

Իրաւ ալ, կատուն ճանկած
 տեղը յայտնի էր Արամին ձեռքին
 վրայ:

Հայրիկը քիչ մը մտածեց, ու
 յետոյ ըսաւ.

— Ես կը կարծեմ որ դուն
 յանցաւոր ես, որովհետեւ կա-
 տուն առանց պատճառի չի ճան-
 կեր մէկը. շիտակ ըսէ, բան մը
 ըրի՞ր կատուն, մէկ տեղը ցաւ
 ցուցի՞ր:

— Քովս կանչեցի, չեկաւ, ըսաւ
 Արամ, ես ալ պոչէն քաշեցի որ
 դայ.

— Հասկցայ, հասկցայ, պատաս-
խանեց հայրիկը. եթէ պոչէն չի

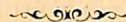

քաշէիր, ան ալ քեզ չէր ճանկեր.
Ես քեզի թուղթ, մատիտ, գիրք
առեր եմ որպէսզի անոնցմով գրա-
ղիս. ոչ թէ կատուին պոչէն քաշես:

Թող այդ ճանկոտութիւնը քեզի
խրատ ըլլայ:

20. ԳԻՒՂԱՑԻՆ ՈՒ ՄՈՒԿԸ

Գիւղացին պանիրի կտոր մը
պահեց դարակին մէջ:

Պզտիկ մուկը եկաւ ու սկսաւ
ուտել պանիրը:

— Հիմակ ես քեզի կը հասկցնեմ,
բաւ գիւղացին՝ երբ տեսաւ կրը-
ծուած պանիրը:

Գնաց խոշոր փխիկ մը բերաւ.
ու դրաւ դարակին մէջ՝ որպէս զի
մուկը բռնէ:

Փխիկը առաջ մուկը բռնեց
կերաւ՝ ետքն ալ պանիրին կտորը:

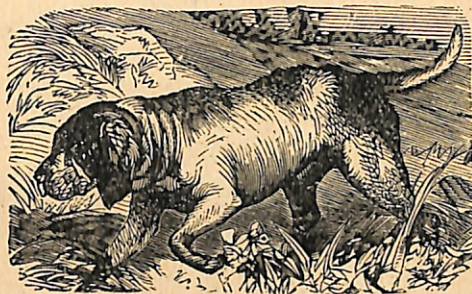
21. ԿԱՏՈՒ

Կատուն եկաւ փսի փսի.
 Կամաց կամաց նման հարսի.
 Դունչը սրբեց թաթիկներով
 Մազը սանտրեց ճանկիկներով
 Երկու ոտքը առջին ծալլած՝
 Նստաւ մուկին ծակին դիմաց
 «Կատո՛ւ կատու. ինչո՞ւ համար
 Գլուխդ կախ, տրտում նստար,
 Մուկ չի գտար, անո՞ր համար»

22. ՇՈՒՆԸ

— Հայրի՛կ ի՛նչ աղուոր շուն
 մը ունին Աշոտենք, ըսաւ Արամ.
 ամէն անգամ որ անոնց տունը եր-
 թամ. քովս կուգայ, ձեռքերս կը
 լզէ. կարծես ինծի կը ճանչնայ:
 — Տղա՛ս, ըսաւ հայրիկը, շունը

չատ խելացի կենդանի է, անիկայ
 կը ճանչնայ իր տէրը, դրացիները
 ու կը խաղայ բարի աղոց հետ:
 Բայց երբ գիշերը, օտար մարդ

մը կամ գող մը գայ, ու ներս
մտնել ուզէ, կը սկսի հաջել, տե-
րը կ'արթննայ, ու գողն ալ կը
փախի:

Մեծ շուներ կան, որոնք հո-
վիւին հետ կ'երթան, ու թող չեն
տար որ գայլը գայ, ու գառնուկ-
ներ յափշտակէ:

Կան տեսակ մը շուներ, որոնք
շատ լաւ կը լողան, ու եթէ մարդ
մը ջուրը ինկած ըլլայ, կ'աղատեն
ցամաք կը հանեն:

Շունը շատ կը սիրէ իր տէրը:

23. ՇՆԻԿԸ

Շնիկս իմ սիրուն,
Ի՜նչ աղւոր ես դուն.
Ի՜նչ գանգուր մազեր,
Գըլխէդ են կախուեր:
Երբ ուրախ ըլլամ,
Ու խնդամ խաղամ
Ինծի հետ դուն ալ,
Կը սիրես խաղալ,
Իսկ երբ չեխեն զիս
Ու ցաւի հոգիս,
Դուն ալ ինծի պէս,
Արցունք կը թափես:

24. ՀՐԱՀԱՆԳ

Ի՞նչ ըսե՛լ է

Ճանկ, յայտնի, գիւղացի, դա-
րակ, դունչ, զբաղիլ, տրտում, օ-
տար, հակել, գայլ, յափշտակել,
լողալ, գանգուր ։

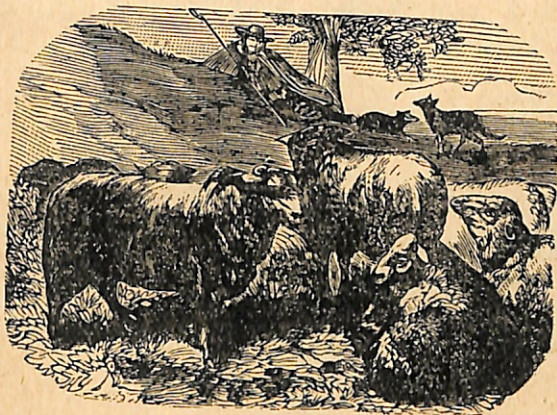
Ո՞վ աւելի օգտակար է, շու՞նք թէ կա-
սուն, եւ ի՞նչո՞ւ :

25. ՕԳՏԱԿԱՐ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ

Կատուն ու շունը տուներու
մէջ կ'ապրին ու կ'ըսուին ընտանի.
չորքոտանի կը կոչուին անոնք, ին-
չու որ չորս ոտք ունին ։

Կան ուրիշ ընտանի կենդանի-
ներ, որոնք շունէն ու կատուէն
շատ աւելի օգտակար են ։

Ասոնք են ոչխարը, այծը, կո-
վը, եզը, ձին, էշը, և այլն ։

Ոչխարը շատ մեծ չրլար, կ'ու-
նենայ կակուղ մազեր, որոնց բուրդ-
կ'ըսեն, բուրդը կը մանեն թել կը
շինեն, ու այդ թելերով կը գոր-
ծուին կերպասներ, մեր հազուստ-
ները կը շինուին կերպասով:

Ոչխարին միսը կ'ուտենք ու կա-
թը կը խմենք:

Ոչխարին ձագին գառնուկ կ'ը-
սեն:

26. ԳԱՌՆՈՒԿՍ

Աղւոր գառնուկ մը ունիմ
Կակուղ պոչիկով
Մազերն են խատուտիկ
Սեւ ու ճերմակով:

Ճակտին ճիշդ մեջտեղը,
Բիծ մը կայ սևուկ.

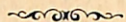
Ձեմ դադրիր շոյելէ,
Մազերը փափուկ:

Ձի քաշուիր, կուտէ
Ափիս մեջէն խոտ,
Ձինքը սիրելըս գիտէ,
Կը մնայ իմ մօտ:

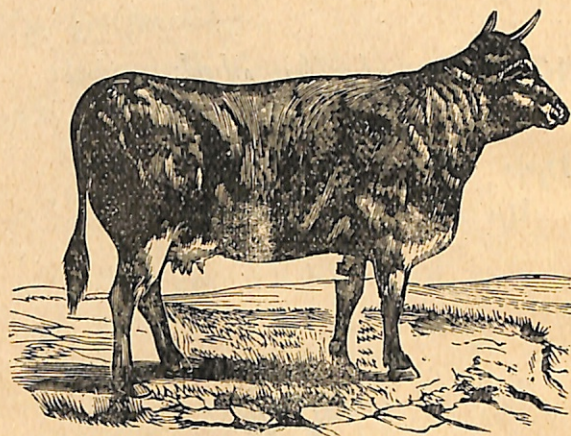
Ինքն ալ գիտ կը սիրէ
Կ'ախորժի ինձմէ.
Երբ հեռանամ քովէն.
Կը պոռայ մէ՛ մէ՛:

27. ԿՈՎ ՈՒ ԵՁ

Կովը ու եզր խոշոր չորքոտանիներ են, ու իրենց ճակատին վերան կոտուչներ ունին:

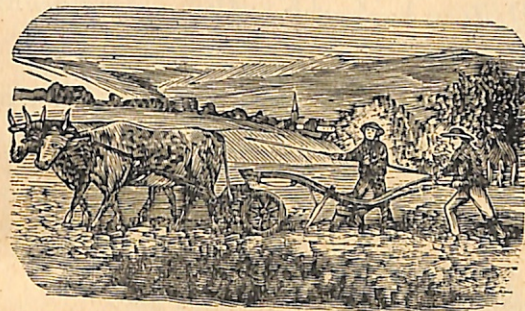

Եզր շատ ուժով է, ան կը քաշէ երկրագործին արօրը ու բեռներով լեցուն սայլերը:

Կովը կաթ կուտայ, ու կ'ուտենայ հորթեր:

Եզին ու կովին միասերը կ'ուտուն ու համով են:

Անոնց մորթովը կաշի կը շի-

նեն, ու ոսկորը և կոտուչները կը գործածուին դանակի կոթ և կոճակ շինելու:

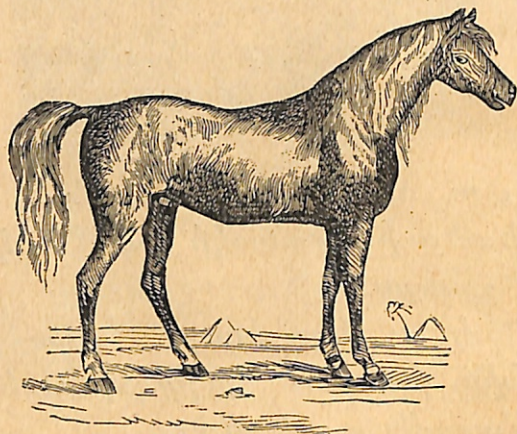
Կովը ու եզր իրարու շատ կը նմանին, խոտ ու յարդ կ'ուտեն, ու կ'ապրին գոմի մէջ:

28. ԶԻ ԵՒ ԷՇ

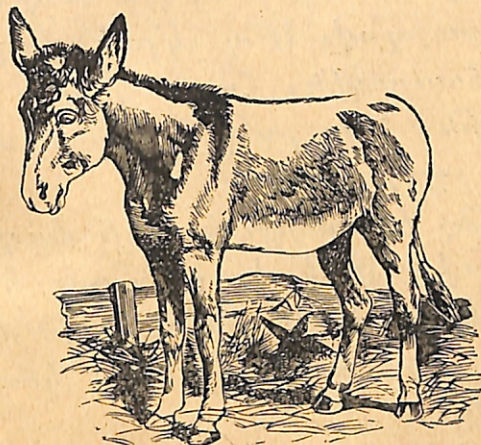
Զին գեղեցիկ մեծ չորքոտանի
մըն է։ Զիուն վիզէն կախուած են
երկայն մազեր, որոնց կըսեն բաշ։

Զին կրնայ տանիլ բեռներ ու
քաշել կառքեր։

Զին շատ արագ կը վազէ, մար-
դիկ անոր վրայ հեծնելով տեղէ
տեղ կ'երթան։

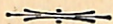
Զին կ'ուտէ գարի, յարդ, խոտ-
էշը ձիէն սղտիկ է, ու աղուոր
չէ, և բաշ ալ չունի։

Էշը ձիուն չափ ուժով չէ, և
շատ չի կրնար վազել։
Զին ու էշը կ'ապրին ակոռին
մէջ։

29. ՀՐԱՀԱՆԳ

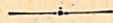
Ո՞վ կուտայ բուրդը: Ի՞նչ կ'ըլլայ բուրդով: Ի՞նչ կ'ըսեն ոչխարին ձագուկին, հապա կովի՞ն ձագուկին: Ի՞նչ ըսել է խատուտիկ, բիծ, չոյել, փափուկ:

Ի՞նչ է արօրը, և ինչի՞ կը գործածուի: Ինչի՞ կը ծառայէ եզը: Ի՞նչ կը շինեն եզին ու կովին մորթովը, ոսկորներովը ու կոտորներովը:

Ո՞վ կ'ապրի գոմին մէջ, ու ո՞վ ախոռին մէջ: Տոյց տուէք բաշ ունեցող կենդանի մը, արագ վազող չորքոտանի մը: Ո՞ր կենդանիներուն միտը կ'ուտենք մենք:

30. ԶՈՐՍ ԵՂԱՆԱԿՆԵՐԸ

— Հայրիկ, այսօր շատ տաք է, ըսաւ Արամ, բաճկոնը հանելով, մինչեւ իրիկուն կը քրտնէի:

Իրաւ ալ այն օրը շատ տաք ըրած էր, որովհետեւ ամառ էր:

— Հոգդ մի ըներ տղաս, ամէն ատեն ասանկ տաք չըլլար, արդէն ամառն ալ վերջանալու մօտ է, սեպտեմբերը կը մօտենայ:

Վաղը միւս օր պիտի սկսին ցուրտ հովերը, անձրեւներ պիտի գան, ու ծառերուն տերեւները պիտի թափին, աշուն պիտի ըլլայ:

Աշունէն ետքը պիտի գայ ձմեռը, այն ատեն շատ ցուրտ պիտի ըլլայ, ձիւն պիտի գայ, ջուրերը պիտի սառին ու ալ պարտէզ չպի-

տի կրնանք ելլել զբօսանք ընելու
Համար:

Յուրան ալ շատ երկայն չի տե-
ւեր. գարունը կը Հասնի, ձիւները
կը Հալին, ծառերը կը կանանչնան,
խոտերը կը բուսնին, ու ծաղիկ-
ները կը բացուին:

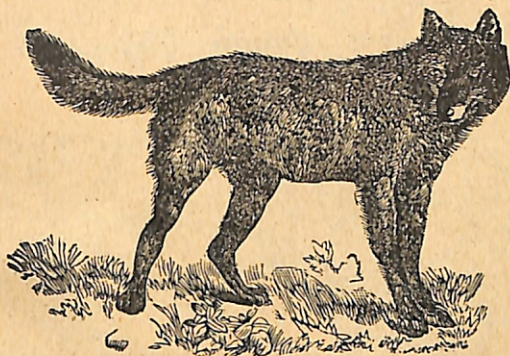
Յետոյ նորէն կուգայ ամառը,
Հետը բերելով տաքերը, ու տղոց
սիրական արձակուրդը:

33. ՎԱՅՐԻ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐ

Շատ մը կենդանիներ կան ու
րոնք մարդերէն ու տուններէ Հե-

ռու, լեռներու կամ անտառնե-
րու մէջ կը բնակին ու վնասակար

են. անոնց կ'ըսեն վայրի կենդանի:

Վայրի կենդանի է գայլը որ
ոչխար ու գառնուկ կ'ուտէ, աղ-
ուէտն ալ հաւնոցներէն հաւ կը
գողնայ:

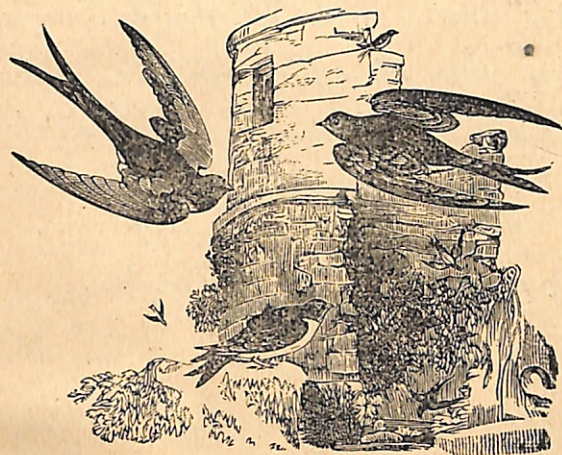
Գայլը շունին չափ է ու շատ
կը նմանի անոր:

Արջն ալ վայրի կենդանի է,

Բայց կան մարդիկ որ անոր խաղեր
կը սորվեցնեն, փողոցէ փողոց կը
պտըտցնեն ու դրամ կը ժողովեն:

35. ԾԻԾԵՌՆԱԿԻՆ ԵՐԳԸ

Մարտը անցաւ, հասաւ Ապրիլ
գեղեցիկ,

Հեռու աշխարհէ եկաւ ծիծեռնիկ,

Բարի եկար, սիրուն գարնան լրա-
բեր,

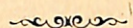
Բոյն շինողներուն ամենէն վար-
պետ:

Պատուհանիս մօտ, շինէ քու բոյնը,
Անուշ ճիւղիւով լեցուր մեր տունը
Ածէ ձու, հանէ գեղեցիկ ձագեր,
Մեզ մօտ մնացիր, մինչեւ Սեպ-
տեմբեր:

Բարի եկար, ա՛լ մի երթար,
Դու սիրուն, ծիծեռնակ:

36. ԹՈՋՈՒՆՆԵՐ

Թռչունները երկու ոտք ունին,
ու թեւերով կը թռին օդին մէջ:
Թռչուններուն մարմինը գոյ-
նըզգոյն փետուրներով ծածկը-
ուած է:

Տուներու տանիքներուն տակը,
կամ ծառերու վրայ թռչունները
բոյն կը շինեն ու հոն կ'ածեն
հաւկիթներ, որոնցմէ ձագ կ'ելլէ:

Ծիծեռնակը, ճնճղուկը, ա-
ղաւնին թռչուններ են:

37. ՀԱԻԸ

Հաւը կը բնակի հաւնոցին մէջ,
ու շատ օգտակար է:

Անոր ածած հաւկիթը կ'ու-
տենք, ու միտը շատ համով է:

Հաւուն ձագին վառեակ կ'ը-
սեն:

Հաւնոցին մէջ կ'ապրին նաեւ
աքաղաղը, բաղը, սաղը:

Բաղը շատ կը սիրէ ջուրի մէջ
լողալ:

38. ՀՐԱՀԱՆԳ

Տարուան մէջ քանի՞ եղանակ
կայ, ըսէք ամիսներուն անուններէ-

ըը, որ ամիսը 28 օր է, ի՞նչ կ'ըլ-
լայ աշնան, ե՞րբ. գարնոցները կը
գոցուին, ո՞ր ամսուան մէջ կ'ու-
գայ Զատիկը, Կաղանդը: Ո՞ր վայ-
րի կենդանին է որ գառնուկ կ'ու-
տէ, ո՞վ հաւ կը գողնայ հաւնոց-
ներէն, ի՞նչ ըսել է գոյնգոյն,
տուէք քանի մը թռչունի անուն,
հաւնոցին մէջ ո՞վ կը բնակի:

39. ԶԵՌԲԻՆ ՄԱՏՆԵՐԸ

Մենք ունինք երկու ձեռք, ու
հինգ մատ կայ մէկ ձեռքին վրայ:

Մատները իրարու չեն նմանիր,
և զատ զատ անուն ունին:

Ամենէն ծայրի բարակ պզտի-
կին անունն է ճկոյթ, անոր քո-

վինին կ'ըսեն մատնեմատ, որովհե-
տեւ հոն մատնի կ'անցընենք:

Մէջտեղի մատին կ'ըսեն միջ-
նամատ, իսկ քովինը, որով կը ցու-
ցընենք մէկը, կամ բան մը, կը
կոչուի ցուցամատ:

Իսկ կարճ ու քիչ մը հաստ
մատին անուան է բթամատ:

Մատներուն ծայրը եղունգ
կայ. բարի տղան հոգ կը տանի որ
եղունգները մաքուր ըլլան ու շատ
չի երկընցներ զանոնք:

Այն ձեռքը, որով գիր կը գը-
րենք, կ'ըսուի աջ ձեռք, միւսը՝
ձախ ձեռք:

40. ԱՐՇԵՍՏԱԻՈՐՆԵՐ

Դերձակը կը կարէ մեր հա-
գուստները, իսկ կօշկակարը կը
շինէ կօշիկներ:

Բրուտը կը շինէ հողէ աման-
ներ, պտուկ, բարչ, կուժ, եւայլն:

Հացագործը ալիւրով հաց կ'ե-
փէ փուռին մէջ, ու մեզի կը ծա-
խէ:

Ոստայնակը կը գործէ կերպաս-
ներ կամ կտաւներ. մեր հա-
գուստներուն ու ձերմակեղէննե-
րուն համար:

Ժամագործը կը շինէ նոր ժա-
մացոյցներ ու կը նորոգէ հիները:

Ի՞նչ կ'ընէ:

Մտաւաճառը, խոհարարը, հո-
վիւր, երկաթագործը:

41. ԲԺԻՇԿ ՈՒ ԴԵՂԱԳՈՐԾ

Երբեմն պղտիկ տղաք հիւանդ-
կ'ըլլան, երբ քրտընած քրտընած
ջուր խմեն, կամ գիշերը լաւ չեն
ծածկուիր քնացած ատեննին։

Հայրիկը այն ատեն բժիշկը կը
բերէ։

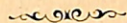
Բժիշկը կ'ուզայ կը նայի, կը
հասկնայ թէ ի՞նչ է հիւանդու-
թիւնը, ու կը գրէ թուղթի մը
վրայ պէտք եղած դեղերուն ա-
նունները։

Դեղագործը, այդ թուղթին
վրայ նայելով կը պատրաստէ ու
կ'ուտայ։

Շուտ առողջանալու համար
պէտք է դեղ խմել, հոգ չէ թէ
քիչ մըն ալ լեղի ըլլայ։

42. ԳԻԻՂԱՑԻՆ ՈՒ ԱԿՆՈՑՆԵՐԸ

Գիւղացի մը գնաց ակնոցովա-
ճառի մը, իրեն համար ակնոց գը-
նելու։

— Աս աղուոր չէ, չի կարգաց-
ուիր, ուրիշ մը տուր, կ'ըսէ ու
ետ կ'ուտայ, տունելով ուրիշ մը
փորձելու համար։

Ալ խանութպանին սիրտը նե-
ղացաւ, ու ըսաւ։

— Բարեկամ, իմ ակնոցներս
լաւ են, կը ցուցնեն, բայց կ'երե-
ւայ դուն կարդալ չես գիտեր։

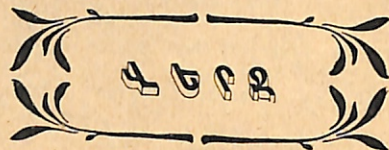
— Ի՞նչ կարծեցիր հապա, ը-
սաւ գիւղացին, եթէ կարդալ
գիտնայի, քեզմէ ինչո՞ւ ակնոց
առնէի։

Խիղճ գիւղացին պղտիկույ
դպրոց գացած չըլլալով կարդալ

չէր գիտեր, ու կը կարծեր որ ակ-
նոցով կարելի էր կարգալ, որով-
հետեւ տեսած էր որ շատերը
ակնոց կը գործածեն կարգալու
համար:

43. ՇՐԱՀԱՆԳ

Ո՞րն է աջ ձեռքը. ձախը՝ ճը-
կոյթ որո՞ւ կ'ըսեն, մատնեմա՞տը,
ի՞նչ ըսել է բրուտ, բարչ, դեղա-
գործ, ակնոց, փորձել:

Յ. ԳՐԼԸՃԵԱՆ

ԳՐԱՎԱՃԱՌ-ՇՐԱՏԱՐԱԿԻՉ

Կ. Պոլիս Զաւմաքնըլար, քիւ 25

	Գրք
Նոր Ծաղկեփունջ ընթերցարան, պատկերազարդ	1
Գանձարան տարրական պատկերազարդ, Ա. Անտոնեան	5
Գանձարան միջին, » » » »	7
Գանձարան բարձրագոյն, (Հրատարակելի) » »	
Յրանսերէնէ Հայերէն քերական, Մ. Յովհաննէսեան	1.
Անգլիերէնէ Հայերէն քերական » »	1.
Այրած քնար Բինկեանի մոխիրներուն. Լ. Էսաճանեան	2.
Ազատութիւն, Հ. Արամեանց	1.
Բռնակալին մահը, » »	3
Հերոսուհիներ, » »	3
Փախստականը, » »	2
Ալ չեմ կրնար լռել (Մահուան Պատիժ կախազաններու)	
Ն. Թովման	1.

Այս գիրքէն 500 օրինակ նուիրուած է
Ատանայի որբերուն և զրկուած է
Կիլիկիոյ Շնորհազարդ Ս. Կաթողիկոսին

ԳԻՆ 1 ԳՐՇ.

2013

4283

